

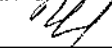
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні групи забезпечення
спеціального і

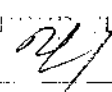
від « 10 » 02 2022 року

Протокол № 5

Голова групи Чугай А.В.

«УЗГОДЖЕНО»

Декан факультету охоронного факультету

 Чугай А.В.

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ЕКОЛОГІЧНЕ ЗАКОНОДАВСТВО»

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 101 «Екологія»

(шифр та назва спеціальності)

«Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване
природокористування»

(назва освітньої програми)

бакалавр

(рівень вищої освіти)

з/ф

(форма навчання)

5

(рік навчання)

3/90

(кількість кредитів ЄКТС/години)

залік

(форма контролю)

Екологічного права і контролю Сайт: <http://pt10s.odeku.edu.ua/>

(кафедра)

Одеса, 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<p>Мета</p>	<p>Дисципліна «Екологічне законодавство» призначена для узагальнення вже набутих знань про окремі галузеві еколого-правові норми щодо охорони компонентів довкілля, об'єктів природно-заповідного фонду, територій та об'єктів з особливим статусом та довкілля в цілому, забезпечення екологічної безпеки, системи моніторингу довкілля тощо. Іншим важливим завданням дисципліни є також формування нових еколого-правових знань та вмінь щодо застосування юридичної відповідальності за екологічні правопорушення та режиму доступу до екологічної інформації. Мета викладання дисципліни – сформувати екологічну правосвідомість, навички застосування еколого-правових норм.</p>
<p>Компетентність</p>	<p>К 30 Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.</p>
<p>Результат навчання</p>	<p>Р 301 - уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.</p>
<p>Базові знання</p>	<ul style="list-style-type: none"> - поточне екологічне законодавство; - предмет та метод регулювання екологічних правовідносин, інші правові доктрини в сфері екологічного права; - поняття юридичної відповідальності за екологічні правопорушення; - інститут права власності на природні ресурси; - інститут права природокористування; - поняття та види екологічного управління; - міжнародно-правове регулювання охорони навколишнього природного середовища; - правове регулювання використання та охорони земельних, водних, рослинних, тваринних та інших природних ресурсів.
<p>Базові вміння</p>	<ul style="list-style-type: none"> - застосувати норми права в практичній діяльності; - користуватися іншими нормативно-правовими актами; - вирішувати конфліктні та спірні ситуації; - давати належну правову кваліфікацію суспільним

	екологічним відносинам.
Базові навички	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знати законодавство, яке регулює суспільні екологічні відносини. 2. Володіти вмінням формувати необхідні документи (запити, заявки тощо) задля вирішення практичних ситуацій в галузі екологічних відносин. 3. Вміти визначати необхідні дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.
Пов'язані силлабуси	
Попередня дисципліна	"Система екологічного управління", «Нормування антропогенного навантаження на ПС»
Наступна дисципліна	«Екологічна оцінка ППП», «Економіка природокористування»
Кількість годин	Настановна лекція – 2 год. Консультації - 8 год. самостійна робота студентів - 80 год.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Лекційні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМЛ-1	Основні положення екологічного права		
	<p>ТЕМА 1. Поняття екологічного законодавства та права. Система екологічного законодавства. Предмет і метод регулювання екологічних правовідносин. Система екологічного законодавства України. Визначення, задачі та принципи екологічного права. Екологічні права та обов'язки громадян.</p>		3
	<p>ТЕМА 2. Природокористування. Поняття та види природокористування. Право природокористування (суб'єкти, об'єкти, принципи). Підстави виникнення та припинення права спеціального природокористування.</p>		3
	<p>ТЕМА 3. Право власності на природні ресурси. Поняття та зміст права власності. Форми власності - державна, комунальна, приватна. Набуття та припинення права власності.</p>		2
	<p>ТЕМА 4. Економіко-правовий механізм природокористування та охорони навколишнього природного середовища Поняття та складові. Адміністративно-правові і цивільно-правові методи економіко-правового механізму охорони довкілля.</p>		2
	<p>ТЕМА 5. Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства. Поняття та підстави притягнення до відповідальності за екологічні правопорушення. Склад екологічного правопорушення. Функції і види юридичної відповідальності.</p>		2
	<p>ТЕМА 6. Нормативно-правове регулювання використання та охорони земель Загальна характеристика земельного фонду. Права на землю. Правова охорона земель.</p>		3
<p>ТЕМА 7. Нормативно-правове регулювання використання та охорони надр. Загальна характеристика. Види надрокористування.</p>		2	

	<p>Підстави та порядок виникнення права надкористування.</p> <p>Правова охорона окремих об'єктів навколишнього природного середовища</p> <p>ТЕМА 8. Нормативно-правове регулювання використання та охорони водних ресурсів. Загальна характеристика. Правове регулювання водокористування. Правова охорона вод в Україні.</p>	ПМКР-1	5
<p>3 М-ЛІ2</p>	<p>ТЕМА 9. Нормативно-правове регулювання використання та охорони рослинного світу. Загальна характеристика – поняття, види, визначення. Порядок використання об'єктів рослинного світу. Правова охорона об'єктів рослинного світу.</p> <p>ТЕМА 10. Нормативно - правове регулювання лісокористування в Україні. Загальна характеристика. Право користування лісами та його види. Форми власності на ліси. Дозвільні документи на лісокористування.</p> <p>ТЕМА 11. Нормативно-правове регулювання використання та охорони тваринного світу. Загальна характеристика. Види користування тваринним світом. Форми власності на об'єкти тваринного світу. Полювання. Дозвільні документи на полювання та рибальство.</p> <p>ТЕМА 12. Нормативно - правове регулювання охорони атмосферного повітря -правове забезпечення. Загальна характеристика. Поняття та система правових заходів щодо охорони атмосферного повітря. Антишумове законодавство.</p> <p>ТЕМА 13. Правове забезпечення використання та охорони природних ресурсів виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу України. Визначення В(м)ЕЗ та континентального шельфу. Правове регулювання. Правове забезпечення охорони живих ресурсів В(м)ЕЗ та континентального шельфу. Правова охорона В(м)ЕЗ та континентального шельфу при проведенні наукових досліджень і створенні штучних островів.</p>		2 2 2 2 2

	<p>ТЕМА 14. Правове забезпечення формування і функціонування екологічної мережі України. Загальна характеристика екологічної мережі та відповідного законодавства. Характеристика ПЗФ України. Поняття і загальна характеристика курортів, лікувально-оздоровчих об'єктів і рекреаційних територій, особливості їх правового режиму й охорони.</p> <p>ТЕМА 15. Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій. Поняття і види надзвичайних екологічних ситуацій. Правовий режим надзвичайного стану в умовах надзвичайної екологічної ситуації.</p> <p>ТЕМА 16. Правове регулювання поводження з відходами в Україні. Визначення виробничих і побутових відходів. Правове регулювання поводження з небезпечними відходами.</p>		2
		ПМКР - 2	2
			2
			5
	ЗКР		5
	РАЗОМ	2	50

Консультації: Немцова О.А., згідно з графіком консультацій, який затверджено на засіданні Циклової комісії з правових дисциплін або через Lniemtsova@ukr.net (Немцова О.А.)

2.2. Практичні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМП	Праве регулювання екологічних відносин		
	Семінар 1. Поняття екологічного права і екологічного законодавства. Екологічні правовідносини. Екологічні права та обов'язки громадян.		3
	Семінар 2. Екологічні аспекти природокористування. Право власності на природні ресурси. Титульне володіння.		3
	Семінар 3. Види юридичної відповідальності за екологічні правопорушення.		3
	Семінар 4. Правове регулювання використання та охорони земельних ресурсів. Сервітут, емфітевзис, суперфіцій.		3
	Семінар 5. Правове регулювання використання та охорони водних ресурсів.		3
	Семінар 6. Правове регулювання використання та охорони надр. Гірничий відвід.		3
	Семінар 7. Правове регулювання використання та охорони рослинного світу і лісових ресурсів.		3
	Семінар 8. Правове регулювання використання та охорони тваринного світу.		3
	Семінар 9. Екологічна мережа України: складові, правове регулювання, режими.		3
Семінар 10. Надзвичайні екологічні ситуації: правове регулювання, види. Поняття екологічної безпеки.		3	
	Разом:		30

Консультації: Немцова О.А., згідно з графіком консультацій, який затверджено на засіданні Циклової комісії з правових дисциплін або через Lniemtsova@ukr.net (Немцова О.А.)

2.3. Самостійна робота студента та контрольні заходи

Код модуля	Завдання на СРС та контрольні заходи	Кількість годин	Строк проведення
ЗМ-Л1	Підготовка до лекційних занять	17	жовтень -
	Виконання модульної тестової контрольної роботи (обов'язковий)	5	грудень
ЗМ-Л2	Підготовка до лекційних занять	18	січень –
	Виконання модульної тестової контрольної роботи (обов'язковий)	5	березень
ЗМ-П1	Підготовка до практичних занять	30	жовтень - квітень
	Підготовка доповіді (обов'язковий)		
ЗКР	Підготовка до заліку	5	травень
	Разом:	80	

2.3.1. Методика проведення та оцінювання контрольних заходів для ЗМ-Л1, ЗМ-Л2.

Організація контролю знань студентів заочної форми навчання побудована за накопичувально-модульним принципом згідно вимог діючого в університеті Положення «Про проведення підсумкового контролю знань студентів».

З *теоретичного* курсу навчальної дисципліни студент повинен надати письмові відповіді на тестові запитання модульних контрольних робіт.

Варіанти модульних контрольних робіт № 1 і № 2 містять по двадцять і тридцять запитань відповідно у тестовому вигляді. Кожна вірна відповідь оцінюється у 1 бал. Максимальна кількість балів за виконаний варіант модульної контрольної роботи № 1 - 20 балів і модульної контрольної роботи № 2 - 30 балів. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати з лекційної частини складає 50 балів.

2.3.2. Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-П1.

Практична частина курсу дисципліни «Екологічне законодавство» має на меті закріплення ключових теоретичних знань та отримання навичок щодо вміння вільно орієнтуватись у положеннях нормативно-правових актів екологічного законодавства. З практичної частини дисципліна складається з одного модуля, який в свою чергу складається з десяти практичних занять. За 10 семінарськими темами після їх вивчення надаються письмові доповіді, які прикріплюються у вигляді окремих файлів за кожною темою. За правильно розкриту тему семінарського заняття нараховується 5 балів. Отже загальна оцінка за практичну частину курсу дисципліни складає 50 балів.

Загальна кількість балів за дисципліну (теоретична + практична частина) становить 100 балів.

Студент вважається допущеним до підсумкового контролю з дисципліни, якщо він виконав усі види робіт, означені вище і набрав за модульною системою суму балів не менше 50 % від максимально можливої за теоретичну та практичну частини дисципліни (відповідно, не менше 25 і 25 балів).

Формою контролю засвоєння теоретичних та практичних знань за дисципліною є залікова контрольна робота (підсумкова атестація за тестами).

Залікова контрольна робота складена за варіантами. Кожний варіант містить 20 тестових запитань з базової компоненти теоретичної частини дисципліни. Кожна правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 1 балі. Максимальна оцінка за залікову контрольну роботу складає 20 балів (100 %).

Контроль самостійної роботи студента з/ф проводиться згідно з таблицею 2.4. Консультації по самостійній роботі студента надає викладач у електронному вигляді через електронну адресу кафедри екологічного права і контролю – low-ekology@odeku.edu.ua, або через особисту електронну пошту викладача – Lniemtsova@ukr.net (Немцова О.А.)

Таблиця 2.4 - Терміни контролю самостійної роботи студента

Етапи роботи	Строк контролю	Бал оцінювання
Вивчення лекційних тем	Жовтень - квітень	
Виконання завдань тестового модульного контролю №1	березень	20 балів
Виконання завдань тестового модульного контролю №2	травень	30 балів
Підготовка доповідей на семінарські заняття	жовтень-травень	50 балів
Залік	За розкладом	20 балів

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

3.1. Модуль ЗМ-Л1 «Основні положення екологічного права»

3.1.1. Повчання

ТЕМА 1 Поняття екологічного законодавства та права. Система екологічного законодавства

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: предмет і метод регулювання екологічних правовідносин; система екологічного законодавства України; визначення, задачі та принципи екологічного права; екологічні права та обов'язки громадян.

Література [1, 3, 4, 5]

ТЕМА 2 Природокористування

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: поняття та види природокористування; право природокористування (суб'єкти, об'єкти, принципи); підстави виникнення та припинення права спеціального природокористування.

Література [1, 3, 4, 5]

ТЕМА 3 Право власності на природні ресурси

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: поняття та зміст права власності; форми власності - державна, комунальна, приватна; підстави для набуття та припинення права власності.

Література [1, 3, 4, 5, 6]

ТЕМА 4 Економіко-правовий механізм природокористування та охорони навколишнього природного середовища

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: поняття та складові економіко-правового механізму; адміністративно-правові і цивільно-правові методи економіко-правового механізму охорони довкілля.

Література [2, 3, 4, 16]

ТЕМА 5 Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: поняття та підстави притягнення до відповідальності за екологічні правопорушення; склад екологічного правопорушення; функції і види юридичної відповідальності.

Література [2, 3, 4, 12-15]

ТЕМА 6. Нормативно-правове регулювання використання та охорони земель

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: загальна характеристика земельного фонду України; права на землю; земельний фонд України; правова охорона земель.

Література [1, 2, 3, 4, 5, 8, 34, 43]

ТЕМА 7 Нормативно-правове регулювання використання та охорони надр

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: загальна характеристика Державного фонду надр; поняття надр, види корисних копалин; види і підстави надрокористування; особливості спеціального надрокористування.

Література [1, 2, 3, 4, 10, 18, 49]

3.2. Модуль ЗМ-Л2 «Правова охорона окремих об'єктів навколишнього природного середовища»

3.2.1. Повчання

ТЕМА 8 Нормативно-правове регулювання використання та охорони водних ресурсів

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: загальна характеристика водного фонду; правове регулювання видів водокористування; дозвільні документи на спеціальне водокористування; правова охорона вод в Україні.

Література [1, 3, 4, 5, 9, 49]

ТЕМА 9 Нормативно-правове регулювання використання та охорони рослинного світу

При вивченні теми особливу увагу звернути на такі питання: загальна характеристика (поняття, види, визначення) рослинного світу України; порядок і види використання об'єктів рослинного світу; правова охорона об'єктів рослинного світу.

Література [3, 4, 5, 21, 50]

ТЕМА 10 Нормативно - правове регулювання лісокористування в Україні

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: загальна характеристика лісокористування; право користування лісами та його види; форми власності на ліси; дозвільні документи на лісокористування.

Література [1, 3, 4, 11, 21, 49]

ТЕМА 11 Нормативно-правове регулювання використання та охорони тваринного світу

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: загальна характеристика та види користування тваринним світом; форми власності на

об'єкти тваринного світу; полювання та рибальство; дозвільні документи на полювання та рибальство.

Література [3, 4, 5, 19, 20, 22, 29]

ТЕМА 12 Нормативно - правове регулювання охорони атмосферного повітря -правове забезпечення

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: загальна характеристика; поняття та система правових заходів щодо охорони атмосферного повітря; антишумове законодавство.

Література [1, 2, 3, 5, 24, 25, 40, 54]

ТЕМА 13 Правове забезпечення використання та охорони природних ресурсів виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу України

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: визначення та правове регулювання В(м)ЕЗ та континентального шельфу; правове забезпечення охорони живих ресурсів В(м)ЕЗ та континентального шельфу; правова охорона В(м)ЕЗ та континентального шельфу при проведенні наукових досліджень і створенні штучних островів.

Література [3, 4, 5, 31, 32, 44-46]

ТЕМА 14 Правове забезпечення формування і функціонування екологічної мережі України

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: загальна характеристика екологічної мережі в Україні; природно - заповідний фонд України; поняття і загальна характеристика курортів, лікувально-оздоровчих об'єктів і рекреаційних територій, особливості їх правового режиму й охорони.

Література [1, 2, 3, 5, 23, 26-29]

ТЕМА 15 Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: поняття і види, класифікація надзвичайних екологічних ситуацій; правовий режим надзвичайного стану в умовах надзвичайної екологічної ситуації.

Література [1, 2, 3, 4, 6, 33, 35, 37, 40, 41]

ТЕМА 16 Правове регулювання поводження з відходами в Україні

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: визначення виробничих і побутових відходів; правове регулювання поводження з небезпечними відходами.

Література [3, 4, 5, 36, 38]

3.1.2. Питання для самоперевірки ЗМ-Л1

(питання для самоперевірки базових результатів навчання (знань, вмінь, навичок) виділені курсивом)

ТЕМА 1. Поняття екологічного законодавства та права. Система екологічного законодавства

1. *Що таке екологічне законодавство?*
2. *Що таке екологічне право?*
3. *Яка система екологічного законодавства?*
4. *Що таке предмет екологічного права?*
5. *Який метод регулювання екологічних правовідносин?*
6. *Які є задачі та принципи екологічного права?*
7. *Перелічіть екологічні права та обов'язки громадян.*

ТЕМА 2. Природокористування

1. *Що таке природокористування?*
2. *Які є види природокористування?*
3. *Які є суб'єкти права природокористування?*
4. *Які є об'єкти права природокористування?*
5. *Назвіть принципи природокористування?*
6. *Які є підстави виникнення права спеціального природокористування?*
7. *Які є підстави припинення спеціального природокористування?*
8. *Які ознаки загального природокористування?*

ТЕМА 3. Право власності на природні ресурси

1. *Що таке право власності на природні ресурси? Які його особливості?*
2. *Які правомочності входять до змісту права власності на природні ресурси?*
3. *Які є форми власності на природні ресурси в Україні?*
4. *Охарактеризуйте державна власність на природні ресурси.*
5. *Охарактеризуйте комунальну власність на природні ресурси.*
6. *Охарактеризуйте приватну власність на природні ресурси.*
7. *Які є підстави для набуття та припинення права власності на природні ресурси?*

ТЕМА 4. Економіко-правовий механізм природокористування та охорони навколишнього природного середовища

1. *Що таке економіко-правовий механізм природокористування?*
2. *Які складові входять до економіко-правового механізму природокористування?*

3. *Які є адміністративно-правові методи економіко-правового механізму природокористування?*
4. *Які є цивільно-правові методи економіко-правового механізму природокористування?*
5. *Що таке екологічний податок та рентна плата за користування природними ресурсами?*
6. *Що таке екологічні фонди?*
7. *Як відбувається бюджетне регулювання коштів, отриманих за використання природних ресурсів?*

ТЕМА 5. Юридична відповідальність за порушення екологічного законодавства

1. *Що таке юридична відповідальність за екологічні правопорушення? Її види.*
2. *Які є підстави притягнення до відповідальності за екологічні правопорушення?*
3. *Що входить до складу екологічного правопорушення?*
4. *Що таке об'єкт і об'єктивна сторона правопорушення?*
5. *Що таке суб'єкт і суб'єктивна сторона правопорушення?*
6. *Які особливості екологічної шкоди?*
7. *Які функції виконує юридична відповідальність за екологічні правопорушення?*

ТЕМА 6. Нормативно-правове регулювання використання та охорони земель

1. *Що входить до земельного фонду України? Перелічіть категорії земель.*
2. *Якими нормативно-правовими актами регулюються земельні відносини в Україні?*
3. *Які є форми права власності на землю в Україні?*
4. *Назвіть об'єкти і суб'єкти землекористування.*
5. *Що таке земельний сервітут, емфітевзис, суперфіцій?*
6. *Охарактеризуйте право землекористування в Україні.*
7. *Які є підстави для набуття і припинення права власності на землю в Україні?*
8. *Які особливості встановлені законодавством для обігу земель сільськогосподарського призначення?*
9. *Які заходи передбачає правова охорона земель?*

ТЕМА 7. Нормативно-правове регулювання використання та охорони надр

1. Дайте загальну характеристику Державного фонду надр України.
2. *Що таке надра?*
3. *Які корисні копалини відносяться до копалин загальнодержавного значення?*
4. Якими нормативно-правовими актами регулюється надрокористування в Україні?
5. *Що таке корисні копалини і які їх види існують?*
6. *Які є види загального і спеціального надрокористування?*
7. Які підстави спеціального надрокористування передбачені законом?
8. *Що таке гірничій відвід?*

3.2.2. Питання для самоперевірки ЗМ-Л2

(питання для самоперевірки базових результатів навчання (знань, вмінь, навичок) виділені курсивом)

ТЕМА 8. Нормативно-правове регулювання використання та охорони водних ресурсів

1. Дайте загальну характеристику водного фонду України.
2. Якими нормативними актами здійснюється правове регулювання водокористування в Україні?
3. *Які водні об'єкти мають загальнодержавне значення?*
4. Які є види суб'єктів водокористування?
5. *Які є види загального і спеціального водокористування?*
6. *Які дозвільні документи необхідні для здійснення спеціального водокористування?*
7. *Яким чином відбувається охорона вод в Україні?*

ТЕМА 9. Нормативно-правове регулювання використання та охорони рослинного світу

1. *Розкрийте поняття і значення рослинного світу в Україні.*
2. Якими нормативно-правовими актами регулюється користування рослинним світом в Україні?
3. *Які об'єкти рослинного світу відносяться до об'єктів загальнодержавного значення?*
4. *Які є види використання об'єктів рослинного світу?*
5. Якою Постановою КМУ регулюється порядок спеціального використання об'єктів рослинного світу в Україні?
6. *Як здійснюється правова охорона об'єктів рослинного світу?*

ТЕМА 10. Нормативно - правове регулювання лісокористування в Україні

1. Дайте визначення поняттям «ліс», «лісові ресурси», «лісовий фонд».
2. Якими нормативно-правовими актами регулюється лісокористування в Україні?
3. *Що таке лісокористування і які є його види?*
4. *Які є види спеціального користування лісами?*
5. *Які є форми власності на ліси?*
6. Який порядок отримання дозвільних документів для лісокористування?
7. *Які правові заходи передбачені для відтворення, охорони і захисту лісів?*

ТЕМА 11. Нормативно-правове регулювання використання та охорони тваринного світу

1. Якими нормативно-правовими актами регулюється використання й охорона тваринного світу в Україні?
2. *Дайте загальну характеристику і визначення тваринного світу?*
3. *Які юридичні ознаки притаманні об'єктам тваринного світу?*
4. *Які є види загального і спеціального користування тваринним світом?*
5. *Які є форми власності на об'єкти тваринного світу?*
6. Що таке полювання і яким чином воно здійснюється відповідно до вимог законодавства?
7. Що таке рибальство, які є його види і який порядок рибальства, встановлений законодавством?
8. *Що таке Червона і Зелена книги України? Чим вони відрізняються?*

ТЕМА 12. Нормативно - правове регулювання охорони атмосферного повітря - правове забезпечення

1. *Дайте характеристику атмосферному повітрю, як природному об'єкту.*
2. Якими нормативно-правовими актами регулюється використання й охорона атмосферного повітря в Україні?
3. *Що входить до системи правових заходів з охорони атмосферного повітря?*
4. *Які особливості спеціального використання атмосферного повітря?*
5. *Яке значення нормування і стандартизації в галузі охорони атмосферного повітря?*
6. Що входить до антишумового законодавства?

ТЕМА 13. Правове забезпечення використання та охорони природних ресурсів виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу України

1. Дайте визначення виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу.
2. Якими нормативно-правовими актами регулюються відносини щодо виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу?
3. Які правові заходи забезпечують правову охорону живих ресурсів В(м)ЕЗ та континентального шельфу?
4. Якими нормативними актами забезпечується правова охорона В(м)ЕЗ та континентального шельфу при проведенні наукових досліджень?
5. Які основні нормативні засади створення штучних островів?

ТЕМА 14. Правове забезпечення формування і функціонування екологічної мережі України

1. Що таке екологічна мережа України?
2. Якими нормативно-правовими актами регулюються ці відносини?
3. Які складові входять до екомережі України?
4. Які є особливості використання і охорони об'єктів природно - заповідного фонду України?
5. Дайте характеристику курортів, лікувально-оздоровчих об'єктів і рекреаційних територій.
6. Який нормативно-правовий акт регулює порядок ведення Зеленої книги України?
7. Який порядок ведення Червоної книги України встановлено законодавством?

ТЕМА 15. Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій

1. Що таке екологічна безпека, її об'єкти і суб'єкти?
2. Що таке надзвичайна екологічна ситуація?
3. Які є види і класифікація надзвичайних екологічних ситуацій?
4. Що таке надзвичайний стан?
5. Який порядок встановлення режиму надзвичайного стану в умовах надзвичайної екологічної ситуації?

ТЕМА 16. Правове регулювання поводження з відходами в Україні

1. Дайте визначення виробничих і побутових відходів.
2. Якими нормативно – правовими актами регулюється поводження з відходами в Україні?

3. Які є групи відходів відповідно до їх правової класифікації?
4. Що таке правовий режим поводження з відходами?
5. Які є особливості поводження з небезпечними відходами?

4. ПИТАННЯ ДО ЗАХОДІВ ПОТОЧНОГО, ПІДСУМКОВОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1. Тестові завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМ-Л1

1. Екологічне право – це сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини в сфері:

[Література: 3 - стор.7, 4- ст.11-14]

2. Зазначте, який закон України є провідним у системі екологічного законодавства:

[Література: 3 - стор.10]

3. До джерел екологічного права не відносяться:

[Література: 3 - стор.10-12, 4 – ст. 22-33]

4. Джерела екологічного права за ступенем систематизації поділяються на:

[Література: 3 - стор.10, 4 – ст. 22-33]

5. Які об'єкти не відносяться до об'єктів екологічних відносин:

[Література: 3 - стор.16, 4 – ст. 5-9]

6. Екологічні права громадян закріплені в:

[Література: 3 - стор.12-14]

7. Природні ресурси в Україні можуть перебувати в:

[Література: 3 - стор.22, 4 – ст. 74-78]

8. Предметом екологічного права є:

[Література: 3 - стор.9]

9. Екологічні правовідносини - це врегульовані нормами екологічного права відносини, що виникають, змінюються і припиняються у сфері:

[Література: 3 - стор.7-9]

10. Ст. 50 Конституції України передбачає право на:

[Література: 1]

11 Відповідно до Конституції України забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду українського народу є обов'язком:

[Література: 1]

12. В суб'єктивному розумінні право природокористування це:

[Література: 3 - стор.14-16]

13. Суб'єктами права власності на природні ресурси є:

[Література: 3 - стор.22-24, 4 – ст. 75]

14. Юридично закріплені форми власності на природні ресурси:

[Література: 3 - стор.22, 4– ст. 74-77]

15. За юридичною силою джерела екологічного права поділяються на:

[Література: 3 - стор.10]

16. Які з перерахованих нижче об'єктів не належать до об'єктів екологічного права:

[Література: 3 – ст. 7-9, 4 – ст. 5-9]

17. В якому році вперше в українському законодавстві був закріплений термін «екологічні права»?

[Література: 3 - стор.12-14, 4 – ст. 57]

18. У якому з перелічених законодавчих актів говориться про це: «Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу».

[Література: 1]

19. Характерними рисами спеціального природокористування є:

[Література: 3 - стор.14]

20. Право власності складається з таких правомочностей:

[Література: 3 - стор.22]

21. Коли був прийнятий Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»?

[Література: 2]

22. Хто є суб'єктом права державної власності на природні ресурси?

[Література: 3 - стор.24, 4 – ст. 79-82]

23. Поняття екологічної безпеки закріплено в законі:

[Література: 35]

24. Що з переліченого не є джерелом екологічного права?

[Література: 3 - стор.10]

25. Що відрізняє екологічні права від інших прав людини та громадянина?

[Література: 3 - стор.12]

26. Вкажіть, які з названих документів не є актами екологічного законодавства:

[Література: 3 - стор.10]

27. Характерними рисами загального природокористування є:

[Література: 3 - стор.14]

28. Система екологічної освіти і виховання:

[Література: 5 - стор.9]

29. Вкажіть, які природні ресурси (об'єкти) перебувають винятково у державній власності України:

[Література: 3 - стор.24]

30. Екологічні правовідносини регулюються:

[Література: 3 - стор.]

31. Сукупність засобів і способів впливу на учасників екологічних відносини – це:

[Література: 3 - стор.9]

32. До основних принципів екологічного права не належать:

[Література: 3 - стор.7, 4 – ст. 14-18]

33. До комплексних об'єктів екологічного права належать:

[Література: 3 - стор.16, 4 – ст. 5-9]

34. Термін «екологія» походить від грецьких слів «йокос» і «логос», що означає:

[Література: 5 - стор.3]

35. Об'єктами екологічних відносин можуть бути:

[Література: 3 - стор.16]

36. Для екологічного права є характерним метод правового регулювання:

[Література: 3 - стор.9, 4 – ст. 10]

37. Головним принципом екологічного права є:

[Література: 3 - стор.7, 4 – ст. 14-18]

38. До комплексних об'єктів екологічного права належать:

[Література: 3 - стор.16, 4 – ст. 5-9]

39. Ознаки безпечного навколишнього природного середовища:

[Література: 4 – стор. 123]

40. Які передбачені стягнення за адміністративні правопорушення в галузі природокористування?

[Література: 3 - стор.51, 5 – стор.190-192]

41. Які існують форми власності на землю в Україні?

[Література: 3 - стор.55]

42. У яких сферах екологічних правовідносин передбачена юридична відповідальність?

[Література: 3 - стор.51]

43. Термін «екологія» вперше було вжито у 1866 р. німецьким біологом:

[Література: 5 - стор.3]

44. Фізичні особи – суб'єкти екологічного права, це:

[Література: 3 - стор.16]

45. Що містить у собі поняття «екологічні права громадян»?

[Література: 3 - стор.12]

46. Які екологічні права мають громадяни України?

[Література: 3 - стор.12, 13]

47. Які є групи об'єктів екологічного права:

[Література: 3 - стор.16, 4 – ст. 5-9]

48. Формами вираження еколого-правових норм можуть бути:

[Література: 3 - стор.10]

49. Принцип раціонального використання природних ресурсів передбачає, що:

[Література: 3 - стор.7, 4 – ст. 15]

50. Об'єктом екологічного права не є:

[Література: 3 - стор.16-18]

51. Родовища корисних копалин – це:

[Література: 3 - стор.86-88, 10]

52. У приватній власності можуть перебувати замкнені водні об'єкти не більше:

[Література: 3 - стор.66-68, 9]

53. Право користування надрами засвічується актом про надання:

[Література: 3 - стор.88-89, 10]

54. Яким нормативно-правовим актом регулюються гірничі відносини в Україні?

[Література: 18]

55. Які види відповідальності передбачені за екологічні правопорушення?

[Література: 3 - стор.49]

56. Водокористувачі поділяються на:

[Література: 3 - стор.66-68]

57. До якого органу керування відноситься Мінприроди?

[Література: 3 - стор.31]

58. До функцій Мінприроди відноситься:

[Література: 3 - стор.31]

59. Які надра можуть відноситися до об'єктів приватної власності?

[Література: 3 - стор.86-88, 10]

60. Які міри покарання передбачені при застосуванні дисциплінарної відповідальності?

[Література: 3 - стор.49, 15]

61. Який вид відповідальності передбачає обов'язок фізичних і юридичних осіб компенсувати завдану шкоду?

[Література: 3 - стор.49, 12]

62. Право володіння природним об'єктом має правову підставу, яка називається:

[Література: 3 - стор.22]

63. Лісові ресурси як, суб'єкт екологічного права поділяються на такі дві категорії:

[Література: 4 - стор.227, 11]

64. Стосовно форм власності на природні ресурси, то чинне законодавство України передбачає:

[Література: 3 - стор.22-24]

65. Відповідальність за порушення екологічного законодавства завжди є пов'язана з :

[Література: 3 - стор.48-49]

66. Плата за забруднення навколишнього середовища у межах визначених нормативів є :

[Література: 3 - стор.39-40]

- 67. Кадастр – це:**
[Література: 3 - стор.31-32]
- 68. Постійним визначається землекористування:**
[Література: 3 - стор.58]
- 69. Складові екологічного правопорушення це:**
[Література: 3 - стор.51]
- 70. Підставою для притягнення до юридичної відповідальності є:**
[Література: 3 - стор.51]
- 71. Відповідно до законодавства усі природні ресурси поділяються на:**
[Література: 3 - стор.14]
- 72. Чи може бути природокористування безоплатним?**
[Література: 3 - стор.14]
- 73. Чи передбачено законодавством засекречення інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту?**
[Література: 1 – ст.50]
- 74. Родовища корисних копалин – це:**
[Література: 3 - стор.86, 10]
- 75. Які біологічні істоти є об’єктом екологічного права?**
[Література: 3 - стор.16, 4 – ст. 5-9]
- 76. Якої категорії земельного фонду не існує за законодавством України?**
[Література: 3 - стор.54]
- 77. За загальним правилом у приватній власності можуть перебувати лісові ділянки не більше:**
[Література: 4 – стор.233, 11]
- 78. Метод правового регулювання суспільних відносин, що передбачає вільний вибір суб’єктами права моделі своєї правової поведінки, є:**
[Література: 3 - стор.9]

79. Для ведення особистого селянського господарства передаються земельні ділянки:

[Література: 3 - стор.55, 8]

80. Загальним природокористуванням є наступні види діяльності серед названих:

[Література: 3 - стор.14]

4.2. Тестові завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМ-Л2

81. Екологічний податок і збори за спеціальне використання природних ресурсів закріплені в:

[Література: 3 - стор.39, 16]

82. Екологічні нормативи - це:

[Література: 3 - стор.40]

83. Функції управління природокористуванням поділяються на:

[Література: 3 - стор.28]

84. Крім відшкодування шкоди навколишньому середовищу в повному обсязі підлягає відшкодуванню:

[Література: 3 - стор.51]

85. Об'єктами міжнародно-правової охорони навколишнього середовища є:

[Література: 3 - стор.121]

86. Які об'єкти відносяться до міжнародних об'єктів охорони навколишнього природного середовища?

[Література: 3 - стор.121]

87. Моніторинг довкілля - це :

[Література: 3 - стор.32]

88. Екологічні стандарти - це:

[Література: 3 - стор.31]

89. Екологічна шкода це:

[Література: 3 - стор.49]

90. Екологічна сертифікація поділяється на:

[Література: 3 - стор.40]

91. Екологічне нормування проводиться з метою:

[Література: 3 - стор.114]

92. При заподіянні шкоди внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища стягується:

[Література: 3 - стор.49-51]

93. Екологічні стандарти це:

[Література: 3 - стор.31]

94. Які з нижчезазначених об'єктів не відносяться до об'єктів державного моніторингу:

[Література: 3 - стор.32]

95. Екологічна ліцензія - це:

[Література: 3 - стор.42]

96. Кадастри природних ресурсів - це:

[Література: 3 - стор.31-32]

97. Чи стягується збір за використання радіочастотного ресурсу?

[Література: 3 - стор.39, 16]

98. Управління охороною навколишнього середовища та природокористування здійснюється:

[Література: 3 - стор.28]

99. Екологічний контроль в Україні поділяється на види:

[Література: 3 - стор.32]

100. Громадський контроль у галузі охорони довкілля здійснюється:

[Література: 3 - стор.37]

101. Вкажіть офіційні джерела екологічної інформації в Україні:

[Література: 3 - стор.29]

102. Небезпечна подія техногенного характеру, що спричинила загибель людей або створює на об'єкті чи території загрозу життю і здоров'ю людей, призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання, транспортних засобів, порушення виробничого чи транспортного процесу або завдає шкоди довкіллю, – це:

[Література: 4 – стор. 134, 40]

103. Як співвідносяться поняття «ліс» і «лісовий фонд»:

[Література: 4 – стор. 228, 11]

104. Заготівля живиці:

[Література: 4 - стор.230, 11]

105. Вкажіть строк короткострокового користування надрами:

[Література: 3 - стор.88]

106. Особливість правового режиму природних заповідників полягає в тому, що:

[Література: 3 - стор.97]

107. Який державний документ відповідає такому визначенню: «Державний документ, у якому містяться узагальнені відомості про сучасний стан видів тварин і рослин, які перебувають під загрозою зникнення, та заходи щодо їх збереження і відтворення»?

[Література: 3 - стор.95, 29]

108. Які з вказаних нормативних актів встановлюють вимоги щодо охорони атмосферного повітря:

[Література: 3 - стор.114, 24]

109. Ширина виключної (морської) економічної зони становить:

[Література: 32]

110. Гірничий відвід - це:

[Література: 3 - стор.88]

111. Ліси в Україні можуть перебувати в:

[Література: 4 – стор.227-229]

112. До Зеленої книги України заносяться:

[Література: 3 - стор.80-82]

113. Посвідчення мисливця особа може отримати з:

[Література: 3 – стор.73, 22]

114. Атмосферне повітря це:

[Література: 3 - стор.115]

115. Чи входять простори виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу України до складу державної території:

[Література: 32 – ст.2, 44 – ст.5]

116. Землі рекреаційного призначення – це:

[Література: 3 - стор.109]

117. Відповідно до Конституції України атмосферне повітря є:

[Література: 1 – ст.13]

118. До корисних копалин, використання яких власником не потребує одержання ліцензії відносяться:

[Література: 3 - стор.89]

119. Ділянки континентального шельфу не можуть передаватися у користування для:

[Література: 44 – ст.7]

120. Розміщення вуликів і пасік забороняється:

[Література: 3 - стор.73]

121. Правове регулювання охорони, відтворення і використання тваринного світу НЕ здійснюється:

[Література: 3 - стор.72]

122. Будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворюються у процесі людської діяльності і не мають подальшого використання та яких їх власник повинен позбутися це:

[Література: 4 - стор.302]

123. Які природні території в Україні мають міжнародне значення:

[Література: 3 - стор.121]

124. Включення територій та об'єктів до переліку територій та об'єктів екомережі:

[Література: 27 – ст. 15]

125. Виключна (морська) економічна зона України - це:

[Література: 32 – ст. 2]

126. Любительське мисливство є:

[Література: 3 - стор.73, 22]

127. Законодавче визначення якого терміну подано нижче?

«Дії людини, спрямовані на вистежування, переслідування з метою добування і саме добування (відстріл, відлов) мисливських тварин, що перебувають у стані природної волі або утримуються в напіввільних умовах»:

[Література: 3 - стор.73, 22]

128. Вкажіть, законодавче визначення якого поняття наведено нижче.

«Освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні» – це:

[Література: 3 - стор.105, 26]

129. В якому випадку лісові угіддя можуть передаватися у приватну власність без встановлення граничного розміру?

[Література: 3 - стор.83, 11]

130. Що з нижчезазначеного не є видом спеціального використання лісових ресурсів:

[Література: 3 - стор.83-86]

131. Ведення державного кадастру тваринного світу покладається на:

[Література: 3 - стор.75]

132. Користувачі об'єктами тваринного світу мають право:

[Література: 3 - стор.72]

133. До приміських та зелених рекреаційних зон не належать:

[Література: 3 - стор.109]

134. Міжнародно-правові заходи доступу до правосуддя передбачені в:

[Література: 3 - стор.125]

135. В межах здійснення права загального використання лісових ресурсів громадяни не мають права:

[Література: 3 - стор.83, 11]

136. Чим посвідчується якість харчових продуктів в Україні?

[Література: 4 - стор.155]

137. Яка надзвичайна екологічна ситуація за характером походження названа не вірно?

[Література: 4 - стор.134]

138. Якому поняттю дається наступне визначення: «Морський простір, який примикає до територіального моря і у якому держава має суверенні права з метою розвідки, розробки і збереження живих і неживих природних ресурсів, проведення морських наукових досліджень, захисту і збереження морського середовища»:

[Література: 32 – ст. 2]

139. Обсяги допустимих викидів державами парникових газів, а також можливість продажу квот річних викидів передбачені:

[Література: 3 - стор.124]

140. Згідно з Конституцією України чинні міжнародні договори є частиною національного законодавства:

[Література: 3 - стор.10]

141. Використання диких тварин з метою отримання продуктів їх життєдіяльності повинно мати місце:

[Література: 3 - стор.72]

142. На які відносини не поширюється дія Закону України «Про тваринний світ»:

[Література: 3 - стор.72]

143. Що таке екологічна безпека?

[Література: 4 - стор.121]

144. Що не відноситься до складу природно-заповідного фонду:

[Література: 3 - стор.96]

145. Правовий режим яких із названих охоронюваних територій визначається з урахуванням міжнародно-правових норм:

[Література: 3 - стор.122]

146. Нормативи екологічної безпеки є:

[Література: 4 - стор.124]

147. Підставами для набуття приватної власності на земельні ділянки є:

[Література: 3 - стор.55]

148. Яка ознака є зайвою, для оголошення зони курортною:

[Література: 3 - стор.105]

149. Суперфіцій – це:

[[Література: 3 - стор.60]

150. Емфітевзис – це:

[Література: 3 - стор.60]

4.3. Питання до семінарських занять модуля ЗМП

Семінар 1. Поняття екологічного права і екологічного законодавства. Екологічні правовідносини. Екологічні права та обов'язки громадян.

1. Що таке екологічне право?
2. Що таке екологічне законодавство?
3. Яка система екологічного законодавства?
4. Що таке екологічні правовідносини?
5. Які складові екологічних правовідносин?
6. Які основні нормативно-правові акти містять перелік екологічних прав і обов'язків громадян?

Основна література [1, 10], додаткова література [12, 13].

Семінар 2. Екологічні аспекти природокористування. Право власності на природні ресурси. Титульне володіння.

1. Що таке природокористування?
2. Які є особливості природокористування?
3. Які є види природокористування?
4. Які правомочності має власник природних ресурсів?
5. Які особливості права власності на природні ресурси?
6. Що таке титульне володіння?
7. Які форми власності на природні ресурси передбачені вітчизняним законодавством?

Основна література [1, 10], додаткова література [12, 13].

Семінар 3. Види юридичної відповідальності за екологічні правопорушення.

1. Що таке екологічне правопорушення?
2. Які складові екологічного правопорушення?
3. Що є підставою для притягнення до відповідальності за екологічне правопорушення?
4. Які є види юридичної відповідальності за екологічне правопорушення?
5. Як вираховується екологічна шкода? Її види.

Основна література [1, 10], додаткова література [12, 13].

Семінар 4. Правове регулювання використання та охорони земельних ресурсів. Сервітут, емфітевзис, суперфіцій.

1. Що входить до земельного фонду України?
2. Дайте визначення поняттям «земля» і «землі».

3. Які категорії земель існують в Україні?
  4. Які особливості поводження із землями сільськогосподарського призначення?
  5. Хто є суб'єктом права власності на землю в Україні?
  6. Які особливості правового регулювання оренди землі?
  7. Що таке сервітут, емфітевзис, суперфіцій?
- Основна література [1, 10], додаткова література [12, 13].

Семінар 5. Правове регулювання використання та охорони водних ресурсів.

1. Що входить до складу водного фонду України?
  2. Які водні об'єкти мають загальнодержавне значення?
  3. Які є види водокористування?
  4. Охарактеризуйте суб'єктів водокористування в Україні?
  5. Як відбувається правове регулювання у сфері охорони вод?
- Основна література [1, 10], додаткова література [12, 13].

Семінар 6. Правове регулювання використання та охорони надр. Гірничий відвід.

1. Що таке надра?
  2. Дайте визначення поняттю «корисні копалини». Їх види.
  3. Які форми власності передбачені законодавством щодо надр?
  4. Які є види спеціального надрокористування в Україні?
  5. Яким чином відбувається спеціальне надрокористування?
  6. Що таке гірничий відвід?
- Основна література [1, 10], додаткова література [12, 13].

Семінар 7. Правове регулювання використання та охорони рослинного світу і лісових ресурсів.

1. Дайте визначення поняттям «рослинний світ», «ліс», «лісовий фонд».
  2. Які є види використання об'єктів рослинного світу?
  3. Які є види лісокористування?
  4. Які правові засади передбачені для спеціального використання рослинного світу і лісів?
  5. Які є форми права власності для рослинного світу і лісів України?
  6. Які є підстави виникнення і припинення користування лісами?
  7. Що таке Зелена книга України?
- Основна література [1, 10], додаткова література [12, 13].

Семінар 8. Правове регулювання використання та охорони тваринного світу.

1. Дайте визначення поняттю «тваринний світ».
  2. Які тварини не є об'єктом регулювання екологічного права?
  3. Хто може бути суб'єктом користування тваринами і які є види такого використання?
  4. Що таке полювання і яким чином воно має відбуватися відповідно до вимог законодавства?
  5. Що таке рибальство і яким чином воно має відбуватися відповідно до вимог законодавства?
  6. Що таке Червона книга України?
- Основна література [1, 10], додаткова література [12, 13].

Семінар 9. Екологічна мережа України: складові, правове регулювання, режими.

1. Що таке екологічна мережа (законодавче визначення)?
  2. Охарактеризуйте види структурних елементів екомережі?
  3. Що входить до структурних елементів екомережі?
  4. Якими нормативно-правовими актами регулюються відносини щодо екомережі?
  5. Охарактеризуйте об'єкти природно-заповідного фонду України як складову екомережі.
  6. Охарактеризуйте курортні, лікувально-оздоровчі і рекреаційні зони як складові екомережі.
  7. Охарактеризуйте водоохоронні зони як складову екомережі.
- Основна література [1, 10], додаткова література [12, 13].

Семінар 10. Надзвичайні екологічні ситуації: правове регулювання, види.

1. Дайте визначення надзвичайній екологічній ситуації.
  2. Які ознаки і класифікація надзвичайних екологічних ситуацій?
  3. Що таке правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації?
  4. Якими нормативно-правовими актами регулюється встановлення правового режиму зони НЕС?
  5. Які є правові заходи щодо запобігання та ліквідації наслідків НЕС?
- Основна література [1, 10], додаткова література [12, 13].

4.4. Тестові завдання до залікової контрольної роботи

1. Екологічне право – це сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини в сфері:

[Література: 3 - стор.7, 4- ст.11-14]

2. Зазначте, який закон України є провідним у системі екологічного законодавства:

[Література: 3 - стор.10]

3. До джерел екологічного права не відносяться:

[Література: 3 - стор.10-12, 4 – ст. 22-33]

4. Джерела екологічного права за ступенем систематизації поділяються на:

[Література: 3 - стор.10, 4 – ст. 22-33]

5. Які об'єкти не відносяться до об'єктів екологічних відносин:

[Література: 3 - стор.16, 4 – ст. 5-9]

6. Екологічні права громадян закріплені в:

[Література: 3 - стор.12-14]

7. Природні ресурси в Україні можуть перебувати в:

[Література: 3 - стор.22, 4 – ст. 74-78]

8. Предметом екологічного права є:

[Література: 3 - стор.9]

9. Екологічні правовідносини - це врегульовані нормами екологічного права відносини, що виникають, змінюються і припиняються у сфері:

[Література: 3 - стор.7-9]

10. Ст. 50 Конституції України передбачає право на:

[Література: 1]

11. Відповідно до Конституції України забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду українського народу є обов'язком:

[Література: 1 – ст.50]

12. В суб'єктивному розумінні право природокористування це:

[Література: 3 - стор.14-16]

13. Суб'єктами права власності на природні ресурси є:

[Література: 3 - стор.22-24, 4 – ст. 75]

14. Юридично закріплені форми власності на природні ресурси:

[Література: 3 - стор.22, 4– ст. 74-77]

15. За юридичною силою джерела екологічного права поділяються на:

[Література: 3 - стор.10]

16. Які з перерахованих нижче об'єктів не належать до об'єктів екологічного права:

[Література: 3 – ст. 7-9, 4 – ст. 5-9]

17. В якому році вперше в українському законодавстві був закріплений термін «екологічні права»?

[Література: 3 - стор.12-14, 4 – ст. 57]

18. У якому з перелічених законодавчих актів говориться про це: «Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу».

[Література: 1]

19. Характерними рисами спеціального природокористування є:

[Література: 3 - стор.14]

20. Право власності складається з таких правомочностей:

[Література: 3 - стор.22]

21. Коли був прийнятий Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»?

[Література: 2]

22. Хто є суб'єктом права державної власності на природні ресурси?

[Література: 3 - стор.24, 4 – ст. 79-82]

23. Поняття екологічної безпеки закріплено в законі:

[Література: 35]

24. Що з переліченого не є джерелом екологічного права?

[Література: 3 - стор.10]

25. Що відрізняє екологічні права від інших прав людини та громадянина?

[Література: 3 - стор.12]

26. Вкажіть, які з названих документів не є актами екологічного законодавства:

[Література: 3 - стор.10]

27. Характерними рисами загального природокористування є:

[Література: 3 - стор.14]

28. Система екологічної освіти і виховання:

[Література: 5 - стор.9]

29. Вкажіть, які природні ресурси (об'єкти) перебувають винятково у державній власності України:

[Література: 3 - стор.24]

30. Екологічні правовідносини регулюються:

[Література: 3 - стор.]

31. Сукупність засобів і способів впливу на учасників екологічних відносин – це:

[Література: 3 - стор.9]

32. До основних принципів екологічного права не належать:

[Література: 3 - стор.7, 4 – ст. 14-18]

33. До комплексних об'єктів екологічного права належать:

[Література: 3 - стор.16, 4 – ст. 5-9]

34. Термін «екологія» походить від грецьких слів «йокос» і «логос», що означає:

[Література: 5 - стор.3]

35. Об'єктами екологічних відносин можуть бути:

[Література: 3 - стор.16]

36. Для екологічного права є характерним метод правового регулювання:

[Література: 3 - стор.9, 4 – ст. 10]

37. Головним принципом екологічного права є:

[Література: 3 - стор.7, 4 – ст. 14-18]

38. До комплексних об'єктів екологічного права належать:

[Література: 3 - стор.16, 4 – ст. 5-9]

39. Ознаки безпечного навколишнього природного середовища:

[Література: 4 – стор. 123]

40. Які передбачені стягнення за адміністративні правопорушення в галузі природокористування?

[Література: 3 - стор.51, 5 – стор.190-192]

41. Які існують форми власності на землю в Україні?

[Література: 3 - стор.55]

42. У яких сферах екологічних правовідносин передбачена юридична відповідальність?

[Література: 3 - стор.51]

43. Термін «екологія» вперше було вжито у 1866 р. німецьким біологом:

[Література: 5 - стор.3]

44. Фізичні особи – суб'єкти екологічного права, це:

[Література: 3 - стор.16]

45. Що містить у собі поняття «екологічні права громадян»?

[Література: 3 - стор.12]

46. Які екологічні права мають громадяни України?

[Література: 3 - стор.12, 13]

47. Які є групи об'єктів екологічного права:

[Література: 3 - стор.16, 4 – ст. 5-9]

48. Формами вираження еколого-правових норм можуть бути:

[Література: 3 - стор.10]

49. Принцип раціонального використання природних ресурсів передбачає, що:

[Література: 3 - стор.7, 4 – ст. 15]

50. Об'єктом екологічного права не є:

[Література: 3 - стор.16-18]

51. Родовища корисних копалин – це:

[Література: 3 - стор.86-88, 10]

52. У приватній власності можуть перебувати замкнені водні об'єкти не більше:

[Література: 3 - стор.66-68, 9]

53. Право користування надрами засвічується актом про надання:

[Література: 3 - стор.88-89, 10]

54. Яким нормативно-правовим актом регулюються гірничі відносини в Україні?

[Література: 18]

55. Які види відповідальності передбачені за екологічні правопорушення?

[Література: 3 - стор.49]

56. Водокористувачі поділяються на:

[Література: 3 - стор.66-68]

57. До якого органу керування відноситься Мінприроди?

[Література: 3 - стор.31]

58. До функцій Мінприроди відноситься:

[Література: 3 - стор.31]

59. Які надра можуть відноситися до об'єктів приватної власності?

[Література: 3 - стор.86-88, 10]

60. Які міри покарання передбачені при застосуванні дисциплінарної відповідальності?

[Література: 3 - стор.49, 15]

61. Який вид відповідальності передбачає обов'язок фізичних і юридичних осіб компенсувати завдану шкоду?

[Література: 3 - стор.49, 12]

62. Право володіння природним об'єктом має правову підставу, яка називається:

[Література: 3 - стор.22]

63. Лісові ресурси як, суб'єкт екологічного права поділяються на такі дві категорії:

[Література: 4 - стор.227, 11]

64. Стосовно форм власності на природні ресурси, то чинне законодавство України передбачає:

[Література: 3 - стор.22-24]

65. Відповідальність за порушення екологічного законодавства завжди є пов'язана з :

[Література: 3 - стор.48-49]

66. Плата за забруднення навколишнього середовища у межах визначених нормативів є :

[Література: 3 - стор.39-40]

67. Кадастр – це:

[Література: 3 - стор.31-32]

68. Постійним визначається землекористування:

[Література: 3 - стор.58]

69. Складові екологічного правопорушення це:

[Література: 3 - стор.51]

70. Підставою для притягнення до юридичної відповідальності є:

[Література: 3 - стор.51]

71. Відповідно до законодавства усі природні ресурси поділяються на:

[Література: 3 - стор.14]

72. Чи може бути природокористування безоплатним?

[Література: 3 - стор.14]

73. Чи передбачено законодавством засекречення інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту?

[Література: 1 – ст.50]

74. Родовища корисних копалин – це:

[Література: 3 - стор.86, 10]

75. Які біологічні істоти є об'єктом екологічного права?

[Література: 3 - стор.16, 4 – ст. 5-9]

76. Якої категорії земельного фонду не існує за законодавством України?

[Література: 3 - стор.54]

77. За загальним правилом у приватній власності можуть перебувати лісові ділянки не більше:

[Література: 4 – стор.233, 11]

78. Метод правового регулювання суспільних відносин, що передбачає вільний вибір суб'єктами права моделі своєї правової поведінки, є:

[Література: 3 - стор.9]

79. Для ведення особистого селянського господарства передаються земельні ділянки:

[Література: 3 - стор.55, 8]

80. Загальним природокористуванням є наступні види діяльності серед названих:

[Література: 3 - стор.14]

81. Екологічний податок і збори за спеціальне використання природних ресурсів закріплені в:

[Література: 3 - стор.39, 16]

82. Екологічні нормативи - це:

[Література: 3 - стор.40]

83. Функції управління природокористуванням поділяються на:

[Література: 3 - стор.28]

84. Крім відшкодування шкоди навколишньому середовищу в повному обсязі підлягає відшкодуванню:

[Література: 3 - стор.51]

85. Об'єктами міжнародно-правової охорони навколишнього середовища є:

[Література: 3 - стор.121]

86. Які об'єкти відносяться до міжнародних об'єктів охорони навколишнього природного середовища?

[Література: 3 - стор.121]

87. Моніторинг довкілля - це :

[Література: 3 - стор.32]

88. Екологічні стандарти - це:

[Література: 3 - стор.31]

89. Екологічна шкода це:

[Література: 3 - стор.49]

90. Екологічна сертифікація поділяється на:

[Література: 3 - стор.40]

91. Екологічне нормування проводиться з метою:

[Література: 3 - стор.114]

92. При заподіянні шкоди внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища стягується:

[Література: 3 - стор.49-51]

93. Екологічні стандарти це:

[Література: 3 - стор.31]

94. Які з нижчезазначених об'єктів не відносяться до об'єктів державного моніторингу:

[Література: 3 - стор.32]

95. Екологічна ліцензія - це:

[Література: 3 - стор.42]

96. Кадастри природних ресурсів - це:

[Література: 3 - стор.31-32]

97. Чи стягується збір за використання радіочастотного ресурсу?

[Література: 3 - стор.39, 16]

98. Управління охороною навколишнього середовища та природокористування здійснюється:

[Література: 3 - стор.28]

99. Екологічний контроль в Україні поділяється на види:

[Література: 3 - стор.32]

100. Громадський контроль у галузі охорони довкілля здійснюється:

[Література: 3 - стор.37]

101. Вкажіть офіційні джерела екологічної інформації в Україні:

[Література: 3 - стор.29]

102. Небезпечна подія техногенного характеру, що спричинила загибель людей або створює на об'єкті чи території загрозу життю і здоров'ю людей, призводить до руйнування будівель, споруд, обладнання, транспортних засобів, порушення виробничого чи транспортного процесу або завдає шкоди довкіллю, – це:

[Література: 4 – стор. 134, 40]

103. Як співвідносяться поняття «ліс» і «лісовий фонд»:

[Література: 4 – стор. 228, 11]

104. Заготівля живиці:

[Література: 4 - стор.230, 11]

105. Вкажіть строк короткострокового користування надрами:

[Література: 3 - стор.88]

106. Особливість правового режиму природних заповідників полягає в тому, що:

[Література: 3 - стор.97]

107. Який державний документ відповідає такому визначенню: «Державний документ, у якому містяться узагальнені відомості про сучасний стан видів тварин і рослин, які перебувають під загрозою зникнення, та заходи щодо їх збереження і відтворення?»

[Література: 3 - стор.95, 29]

108. Які з вказаних нормативних актів встановлюють вимоги щодо охорони атмосферного повітря:

[Література: 3 - стор.114, 24]

109. Ширина виключної (морської) економічної зони становить:

[Література: 32]

110. Гірничий відвід - це:

[Література: 3 - стор.88]

111. Ліси в Україні можуть перебувати в:

[Література: 4 – стор.227-229]

112. До Зеленої книги України заносяться:

[Література: 3 - стор.80-82]

113. Посвідчення мисливця особа може отримати з:

[Література: 3 – стор.73, 22]

114. Атмосферне повітря це:

[Література: 3 - стор.115]

115. Чи входять простори виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу України до складу державної території:

[Література: 32 – ст.2, 44 – ст.5]

116. Землі рекреаційного призначення – це:

[Література: 3 - стор.109]

117. Відповідно до Конституції України атмосферне повітря є:

[Література: 1 – ст.13]

118. До корисних копалин, використання яких власником не потребує одержання ліцензії відносяться:

[Література: 3 - стор.89]

119. Ділянки континентального шельфу не можуть передаватися у користування для:

[Література: 44 – ст.7]

120. Розміщення вуликів і пасік забороняється:

[Література: 3 - стор.73]

121. Правове регулювання охорони, відтворення і використання тваринного світу НЕ здійснюється:

[Література: 3 - стор.72]

122. Будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворюються у процесі людської діяльності і не мають подальшого використання та яких їх власник повинен позбутися це:

[Література: 4 - стор.302]

123. Які природні території в Україні мають міжнародне значення:

[Література: 3 - стор.121]

124. Включення територій та об'єктів до переліку територій та об'єктів екомережі:

[Література: 27 – ст. 15]

125. Виключна (морська) економічна зона України - це:

[Література: 32 – ст. 2]

126. Любительське мисливство є:

[Література: 3 - стор.73, 22]

127. Законодавче визначення якого терміну подано нижче?

«Дії людини, спрямовані на вистежування, переслідування з метою добування і саме добування (відстріл, відлов) мисливських тварин, що перебувають у стані природної волі або утримуються в напіввільних умовах»:

[Література: 3 - стор.73, 22]

128. Вкажіть, законодавче визначення якого поняття наведено нижче.

«Освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні» – це:

[Література: 3 - стор.105, 26]

129. В якому випадку лісові угіддя можуть передаватися у приватну власність без встановлення граничного розміру?

[Література: 3 - стор.83, 11]

130. Що з нижчезазначеного не є видом спеціального використання лісових ресурсів:

[Література: 3 - стор.83-86]

131. Ведення державного кадастру тваринного світу покладається на:

[Література: 3 - стор.75]

132. Користувачі об'єктами тваринного світу мають право:

[Література: 3 - стор.72]

133. До приміських та зелених рекреаційних зон не належать:

[Література: 3 - стор.109]

134. Міжнародно-правові заходи доступу до правосуддя передбачені в:

[Література: 3 - стор.125]

135. В межах здійснення права загального використання лісових ресурсів громадяни не мають права:

[Література: 3 - стор.83, 11]

136. Чим посвідчується якість харчових продуктів в Україні?

[Література: 4 - стор.155]

137. Яка надзвичайна екологічна ситуація за характером походження названа не вірно?

[Література: 4 - стор.134]

138. Якому поняттю дається наступне визначення: «Морський простір, який примикає до територіального моря і у якому держава має суверенні права з метою розвідки, розробки і збереження живих і неживих природних ресурсів, проведення морських наукових досліджень, захисту і збереження морського середовища»:

[Література: 32 – ст. 2]

139. Обсяги допустимих викидів державами парникових газів, а також можливість продажу квот річних викидів передбачені:

[Література: 3 - стор.124]

140. Згідно з Конституцією України чинні міжнародні договори є частиною національного законодавства:

[Література: 3 - стор.10]

141. Використання диких тварин з метою отримання продуктів їх життєдіяльності повинно мати місце:

[Література: 3 - стор.72]

142. На які відносини не поширюється дія Закону України «Про тваринний світ»:

[Література: 3 - стор.72]

143. Що таке екологічна безпека?

[Література: 4 - стор.121]

144. Що не відноситься до складу природно-заповідного фонду:

[Література: 3 - стор.96]

145. Правовий режим яких із названих охоронюваних територій визначається з урахуванням міжнародно-правових норм:

[Література: 3 - стор.122]

146. Нормативи екологічної безпеки є:

[Література: 4 - стор.124]

147. Підставами для набуття приватної власності на земельні ділянки є:

[Література: 3 - стор.55]

148. Яка ознака є зайвою, для оголошення зони курортною:

[Література: 3 - стор.105]

149. Суперфіцій – це:

[[Література: 3 - стор.60]

150. Емфитевзис – це:

[Література: 3 - стор.60]

5. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

(нормативно-правові документи треба використовувати з урахуванням змін. Режим доступу до електронного ресурсу – zakon.rada.gov.ua)

Основна література:

1. Конституція України, прийнята Законом України від 28.06.1996 р., № 254/96 – ВР// <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-ВР>.
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р., № 1264-ХІІ // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
3. Конспект лекцій. /Н.В. Фролова, О.А. Нємцова/ – Одеса: Екологія, 2012. – 137 с.
4. Екологічне право України: підручник /під ред. проф. А.П. Гетьмана і М.В. Шульги – Х.: «Право», 2009. – 327 с
5. Екологічне право України: підручник для студентів юрид. вищ. навч. закладів / За ред. А.П. Гетьмана та М.В. Шульги. – Х.: Право, 2005. – 381 с.

Додаткова література:

6. Экологическое право Украины: курс лекций / Под ред. И.И. Каракаша. – Одесса: Латстар, 2001. – 478 с.
7. Екологічне право України: повний академічний курс / За ред. акад. НАН України, проф. Ю.С. Шемшученко. – К., 2005.
8. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р., № 2768-ІІІ // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
9. Водний кодекс України від 06.06.1995 р., № 213/95-ВР // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-95>.
10. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р., № 132/94-ВР // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132-94>.
11. Лісовий кодекс України (в редакції від 8.02.2006 р.) № 3852-ХІІ // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
12. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 435-ІV // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
13. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р., № 2341-ІІІ // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-3>.
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р., № 8073-Х // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
15. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р., № 322-VІІІ

[//https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08).

16. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р., № 2755-VI [//https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17).

17. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р., № 2747-IV [// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15).

18. Гірничий закон України: Закон України від 06.10.1999 р., № 1127-XIV <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1127-14>.

19. Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них: Закон України від 06.02.2003 р., № 486- XV [//https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/486-15](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/486-15).

20 Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 р., № 2894-III [//https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14).

21. Про рослинний світ: Закон України від 09.04.1999 р., № 591-XIV [// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14).

22. Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22.02.2000 р., № 1478-III [//https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14).

23. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 р., № 2456-XII [// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12)

24. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р., № 2707-XII [// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12).

25. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р., № 4004-XII [//https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12).

26. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р., № 2026-III [//https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14).

27. Про екологічну мережу: Закон України від 24.06.2004 р., № 1864-IV [// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15).

28. Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 – 2015 роки: Закон України від 21.09.2000 р., № 1989-XI [//https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-14](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-14).

29. Про Червону книгу України: Закон України від 07.02.2002 р., № 3055-III [// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14).

30. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р., № 2059-VIII [// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-11](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-11).

31. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 р., № 661-IV [// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-04](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-04).

32. Про виключну (морську) економічну зону України: Закон України від 16.05.1995 р., № 162/95-ВР [//// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/162-99](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/162-99).

33. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р., № 2801-XII [//https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12).

34. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р., № 161-XIV // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14>.
35. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р., № 2469-VIII // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>.
35. Про відходи: Закон України від 05.03.1998 р., № 187/98-ВР // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98>.
36. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р., № 2657-XII // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
37. Про поводження з радіоактивними відходами: Закон України від 30.06.1995 р., № 255/95-ВР // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/255/95#Text>.
38. Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 р., № 1315-VII // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>.
39. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р., № 1908-III // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14>.
40. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р., № 1550-III // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>.
41. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р., № 280/97-ВР // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97>.
42. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 р., № 858-IV // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15>.
43. Конвенція про континентальний шельф від 29.04.1958 р.: ратифікована Постановою ВРУ № 995-179 // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_179.
44. Конвенція про захист Чорного моря від забруднення 1992 р.: ратифікована Постановою ВРУ № 3939-XII від 04.02.94 р. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3939-12>.
45. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права від 10.12.1982 р.: ратифікована Законом України від 03.06.1999 р., №728-XIV // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-99>.
46. Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля: Постанова КМУ від 30.03.1998 р., № 391 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-98>.
47. Про затвердження Положення про державний фонд охорони навколишнього природного середовища: Постанова КМУ від 07.05.1998 р., № 634 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/634-98>.
48. Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду і встановлення лімітів використання ресурсів загальнодержавного значення: Постанова КМУ від 10.08.1992 р., № 459 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-92>.

49. Про затвердження Положення про Зелену книгу України: Постанова КМУ № 673 від 29.08.2002 р., // [http:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/673-02](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/673-02).

50. Порядок надання водно-болотним угіддям статусу водно-болотних угідь міжнародного значення: Постанова КМУ № 506 від 29.08.2002 р., // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/506-02>.

51. Про затвердження Положення про порядок надання гірничих відводів: Постанова КМУ № 59 від 27.01.1995 р. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/59-95>.

52. Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 1992 р. № 572: Постанова КМУ № 45 від 24.01.2006 р., <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45-2006>.